

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งข้าราชการครูกับขนาดสถานศึกษา ที่มีผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมและรายด้าน ทุกด้าน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยแบ่งชั้นประชากรตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา แล้วแบ่งประชากรตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษาในแต่ละอำเภอ เพื่อให้ประชากรทุกอำเภอมีโอกาสถูกสุ่มตามสัดส่วน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร 2,161 คน โดยใช้ตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608-609 ; อ้างอิงมาจากบุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43) ได้จำนวน 326 คน กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษาในแต่ละอำเภอ ได้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ 10 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง 12 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก 12 คน ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ 107 คน ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง 124 คน ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก 61 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของข้าราชการครู ดัดแปลงมาจากกรมวิชาการ (2546 : 136-145) ที่ทำวิจัยเรื่องรายงานการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามกรอบคำถามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 7 ด้าน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ $\alpha = .971$ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Two-way ANOVA วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู อยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวม ($\bar{x} = 3.93$) และรายด้าน ทุกด้าน ($3.79 \leq \bar{x} \leq 4.03$) เวียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.03$) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.98$) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 3.92$) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 3.88$) และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{x} = 3.79$) เป็นอันดับสุดท้าย

2. การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน มีดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวม ($\bar{x} = 3.89$) และรายด้านทุกด้าน ($3.75 \leq \bar{x} \leq 4.00$) เวียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 3$) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.94$) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 3.92$) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 3.75$) และด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 3.74$) เป็นอันดับสุดท้าย

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวม ($\bar{x} = 3.94$) และรายด้านทุกด้าน ($3.79 \leq \bar{x} \leq 4.03$) เวียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.03$) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.98$) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 3.92$) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 3.90$) และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 3.79$) เป็นอันดับสุดท้าย

3. การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู แยกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน มีดังนี้

สถานศึกษาขนาดใหญ่ ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวม ($\bar{x} = 4.00$) และรายด้านทุกด้าน ($3.86 \leq \bar{x} \leq 4.08$) เวียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.08$) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.06$) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 3.99$) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 3.98$) และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 3.86$) เป็นอันดับสุดท้าย

สถานศึกษาขนาดกลาง ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวม ($\bar{x} = 3.87$) และรายด้านทุกด้าน ($3.73 \leq \bar{x} \leq 3.98$) เวียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.98$) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.90$) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 3.86$) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 3.78$) และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 3.73$) เป็นอันดับสุดท้าย

สถานศึกษาขนาดเล็ก ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวม ($\bar{x} = 3.94$) และรายด้านทุกด้าน ($3.80 \leq \bar{x} \leq 4.05$) เวียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.05$) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.99$) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรและการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{x} = 3.91$) และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวม ($\bar{x} = 3.80$) เป็นอันดับสุดท้าย

4. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งกับขนาดสถานศึกษาของข้าราชการครูที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ทุกด้าน

5. ข้าราชการครู ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ไว้ ดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ควรจัดหาเอกสารหลักสูตรให้ครูครบทุกคน จัดหมอกสารเกี่ยวกับกลุ่มสาระที่สอนให้แก่บุคลากรในโรงเรียนอย่างครบถ้วน จัดให้มีเครื่องใช้วิชาการของบุคลากรภายในสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้

ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ควรจัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้และร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ระหว่างโรงเรียน เพื่อเป็นการช่วยเหลือและลดภาระของโรงเรียนที่มีบุคลากรน้อย ควรมีเวลาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาก่อน ใช้อ่างเพียงพอเพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์พร้อม ใช้จัดการเรียนการสอนและจัดให้บุคลากรทุกคน ได้จัดทำหลักสูตรตามขั้นตอนของกรมวิชาการ

ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

ควรจัดให้ครูได้อบรมปฏิบัติการ ให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษาคควรวางแผนการจัดทำ การใช้ทรัพยากรจากแหล่งอื่นและการสนับสนุนสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอและจัดให้มีการวางแผนการวัด ประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรอย่างถูกต้อง รัดกุม

ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร

สถานศึกษควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและควรจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนที่มี สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ไม่เพียงพอตามความขาดแคลน มากกว่าตามจำนวนนักเรียน

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความสำคัญในการนิเทศ ติดตามการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างจริงจังและนำผลการนิเทศไปพัฒนากระบวนการจัดการศึกษา ผู้บริหารที่นิเทศ กำกับ ติดตาม ควรมีการใช้สื่อและเครื่องมือพิเศษให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการนิเทศ ติดตามทุกครั้งและควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 1 นำมายอภิปรายผลมีรายละเอียด ดังนี้

1. การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง 326 คน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุรี สะพานทอง (2545 : 109) ที่พบว่า สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ ประถมศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก และโดยภาพรวมของข้าราชการครู อยู่ในระดับมาก และสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ ประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก พิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเท่าเทียมกันแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันครูผู้สอน ได้วิวัฒนาการพัฒนาทำให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการดำเนินงานตามภารกิจในการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นอย่างดี ในระดับหนึ่ง และผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตร ของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ได้เป็นอย่างดี

2. ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 1 ต่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 รายด้าน มีดังนี้

2.1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ข้าราชการครูในสถานศึกษาทุกขนาดมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากเป็นอันดับที่ 2 มีความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตนเองนโยบาย กลยุทธ์ระยะยาวต่าง ๆ มากที่สุด ข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรให้กับผู้ปกครองนักเรียน หน่วยงาน องค์กร ในชุมชน ได้รับทราบอย่างทั่วถึง เป็นอันดับสุดท้าย แต่ข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อการสร้างเครือข่ายวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเข้มแข็งเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เป็นอันดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่าในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาบุคลากรการมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์นั้นจำนวนของนักเรียนและผู้ปกครองหรือ

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีผลทำให้การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ส่วนเครือข่ายบุคลากรในสถานศึกษา ขนาดเล็กที่มีจำนวนน้อยทำให้การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ไม่สามารถทำได้ อย่างเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ข้าราชการครูในสถานศึกษา ทุกขนาดมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากอันดับที่ 1 สอดคล้องกัน เรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย ดังนี้ การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละช่วงชั้น โดยมีสัดส่วนเวลา เรียนแต่ละกลุ่มสาระเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา กำหนดคณะกรรมการเรียนรู้ที่ศาลาหวังรายปี และสภาระการเรียนรู้รายปีสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและสภาระการเรียนรู้ช่วงชั้น และจัดทำคำอธิบายรายวิชาทุกสภาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ศาลาหวังรายปีและ สภาระการเรียนรู้รายปีที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น ๆ มากเรียงตามลำดับ มีข้อสังเกตว่าระดับ ความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดเล็กต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อย่างเป็นขั้นตอนตามแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของกรมวิชาการอยู่ในระดับ ปานกลางเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าจำนวนข้าราชการครูในสถานศึกษานั้นมีน้อย มีข้อจำกัดในการจัดทำหลักสูตรตามลำดับขั้นตอน ซึ่งแตกต่างจากสถานศึกษา ขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่มีบุคลากรมาสามารถดำเนินการจัดทำหลักสูตรได้ตามขั้นตอน

2.3 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ข้าราชการครูในสถานศึกษา ทั้ง 3 ขนาด มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากอันดับที่ 3 และ 4 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ บุคลากรร่วมกันวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ภายในและภายนอกห้องเรียนสอดคล้องกับผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรร่วมกันวางแผนการจัด กิจกรรมนอกเรียนอย่างหลากหลายตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษา และบุคลากรร่วมกัน วางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีและจากแหล่งอื่น เพื่อจัดหา จัดทำสื่ออย่างเพียงพอ แต่ การร่วมกันวางแผนการวิจัยของครูผู้สอนเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับสุดท้ายทั้ง 3 ขนาด แสดงให้เห็นว่าในการวางแผนการใช้ หลักสูตรของสถานศึกษาส่วนมากยังขาดการวางแผนเกี่ยวกับการวิจัย แม้ว่าจะเป็นวิธีการ จำเป็นที่ครูจะต้องใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนก็ตาม

2.4 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ข้าราชการครูในสถานศึกษาทั้ง 3 ขนาด มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากอันดับที่ 3 สอดคล้องกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัด ตารางเรียนแต่ละกลุ่มสาระตาม โครงสร้างหลักสูตร สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของ

ผู้เรียน ความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาทุกขนาด ต่อกครูผู้สอนใช้การวิจัยใน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างจริงจัง อยู่ในระดับปานกลางถึงอันดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกัน แม้ว่าจะมีการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้แก่ ข้าราชการครู หลายครั้ง แต่ครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจพอที่จะวางแผนการวิจัยและนำไปใช้ การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนได้

2.5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ข้าราชการครูใน สถานศึกษาทั้ง 3 ขนาด มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากอันดับที่ 4 สำหรับผู้บริหาร และ อันดับสุดท้ายสำหรับครูผู้สอน สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นมากอันดับแรก ต่อการติดตามผลการพัฒนาผู้เรียน และนำผลไปใช้ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกัน แต่สถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นปานกลาง ส่วนค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา ทั้ง 3 ขนาดต่อการใช้สิ่งและเครื่องมือในการนิเทศภายในสอดคล้องและเหมาะสมกับเป้าหมาย ของการนิเทศแต่ละครั้ง เป็นอันดับสุดท้ายซึ่งสอดคล้องกัน จะเห็นได้ว่าผู้บริหารมีระดับ ความคิดเห็นด้านกรนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลมากกว่าครูผู้สอนซึ่งมีความคิดเห็น ด้านนี้เป็นอันดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะผู้บริหารเห็นว่าด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผล ซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบ โดยตรงของผู้บริหารเองหรือผู้ใต้รับมอบหมาย หรือ ความไว้วางใจจากผู้บริหารนั้น ดำเนินการในระดับที่มากเพียงพอแล้ว แต่ครูผู้สอนนั้นยังมิ ความต้องการที่จะ ให้ผู้บริหารหรือผู้รับมอบหมายดำเนินการให้ได้มากกว่านี้

3. ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งกับขนาดสถานศึกษาที่ส่งผล ต่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งและขนาดสถานศึกษาของข้าราชการครูกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารจัดการ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ทุกด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับรังสรรค์ ดำราญรัตน์ (2545 : 79) ที่พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งกับขนาด โรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด ภาพสินธุ์ ต่อการดำเนินงานห้องคอมพิวเตอร์ ตามโครงการปฏิรูปการศึกษา ทั้งรายด้านและ รวมทุกด้าน และนรินทร์ นวลศิลป์ (2547 : 125) ที่พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ และขนาดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 ต่อความพร้อมของ ของบุคลากรต่อกรกระจายอำนาจ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทั้งรายด้านและ โดยรวม กับ ไกรสวัสดิ์ แก้วคำหาญ (2548 : 115) ที่พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์

ระหว่างสถานภาพและขนาด โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพื้นใต้ เขต 2 ที่ส่งผลกระทบต่อค่าประเมินงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้าน และยังสอดคล้องกับ บุญดำ พรหมศิลป์ (2548 : 106) ที่พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาด โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพื้นใต้ เขต 2 ที่ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนรู้แบบบูรณาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา เหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ก็อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนต่างก็มีบทบาทหน้าที่โดยตรงร่วมกันในการบริหารจัดการหลักสูตร นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีบทบาทหน้าที่ในการนิเทศ กำกับ และติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ของครูผู้สอน จึงทำให้ทราบข้อมูลสภาพการปฏิบัติของครูผู้สอนในด้านต่าง ๆ เช่นกันว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับใด ส่วนครูผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรด้านต่าง ๆ ที่ผู้บริหารมอบหมาย ย่อมรู้ว่าตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับที่สอดคล้องกัน ดังนั้นเมื่อพิจารณาในเรื่องตำแหน่งของข้าราชการครูที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงไม่แตกต่างกัน อีกประการหนึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อเทียบกับครูผู้สอนมีจำนวนน้อยคิดเป็นร้อยละ 10 จึงไม่ส่งผลกระทบต่อความแปรปรวนร่วมกันในประเด็นของขนาดสถานศึกษานั้น เนื่องจากแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาระหน้าที่ที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการ ให้ครบทุกด้าน โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องขนาดสถานศึกษา ผู้บริหารและครูทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในสถานศึกษาขนาดใดก็ตาม ต้องพัฒนาความรู้ความสามารถให้ดำเนินงานได้ตามภารกิจ อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพื้นใต้ เขต 1 และกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาหลายกลุ่ม ก็ได้จัดประชุมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้กับผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนเพิ่มเติม สถานศึกษาหลายแห่งก็ได้จัดประชุมปฏิบัติการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนด้วย ทำให้การบริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษาทั้ง 3 ขนาด ดำเนินการได้ในระดับมาก ขนาดสถานศึกษาจึงไม่มีผลทำให้การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกัน จากเหตุผลดังกล่าวตัวแปรตำแหน่ง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน กับตัวแปรขนาดสถานศึกษา คือ สถานศึกษาขนาดใหญ่ สถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดเล็ก จึงไม่ส่งผลให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งและขนาดสถานศึกษาต่อ การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของ

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
ทุกด้าน

ข้อสังเกตจากผลการวิจัยที่พบว่าความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา
ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการหลักสูตรด้านกรวางแผนดำเนินการใช้
หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตรและ โดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ .05 โดยข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีระดับความคิดเห็นมากกว่าสถานศึกษา
ขนาดเล็ก แสดงให้เห็นว่าจำนวนข้าราชการครูที่ให้ข้อมูลและปฏิบัติงานในสถานศึกษานั้น
มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา

4. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์ พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
โดยตรงในเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา
และสถานศึกษาจะต้องหาวิธีการที่จะทำให้การบริหารจัดการหลักสูตรมีประสิทธิภาพ ด้าน
บุคลากรควรพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การวิจัยและวางแผน
พัฒนาคุณภาพผู้เรียน การวัด ประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร และสนับสนุนให้มีเครือข่าย
วิชาการทั้งในและนอกสถานศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ด้านเอกสาร ข้อมูลสารสนเทศ สถานศึกษาควรจัดเอกสาร สารสนเทศทั้งที่เกี่ยวข้องกับ
หลักสูตร คู่มือปัญหาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ และเอกสารประชาสัมพันธ์ รายงานผลการใช้
หลักสูตรอย่างเพียงพอทั่วถึง ด้านงบประมาณและทรัพยากรในการบริหารจัดการหลักสูตร
ซึ่งปัจจุบัน เฉพาะเทคโนโลยี สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยต่างๆ มีความจำเป็นด่วนต้องใช้
งบประมาณมาก เมื่องบประมาณของสถานศึกษาที่ทางราชการจัดให้มีจำนวนจำกัดตามจำนวน
นักเรียน สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องให้ความสามารถ ในการระดมทรัพยากรจาก
แหล่งต่าง ๆ มาใช้ให้ได้มากที่สุด ส่วนด้านกรณีพิเศษติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร
ความดำเนินการอย่างจริงจัง และต่อเนื่องมีการใช้เครื่องมือ สื่อในการนิเทศ ติดตามและนำผล
การนิเทศ ติดตามประเมินผลมาใช้ในการพัฒนาอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดทั้งด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สื่อและเครื่องมือในการนิเทศภายในสอดคล้องและเหมาะสมกับเป้าหมาย การนิเทศแต่ละครั้งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ซึ่งต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ระวัง ความคิดเห็นต่อการรายงานผลดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและงานวิชาการต่อชุมชนและ หน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจําอยู่ในระดับปานกลาง ต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่และ ขนาดกลางเช่นกัน

ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรพัฒนาการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล โดยพัฒนาให้ผู้ที่มีหน้าที่นิเทศภายใน สามารถจัดทำสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ และใช้ได้ อย่างเหมาะสมกับเป้าหมายของการนิเทศแต่ละครั้ง รวมทั้งการจัดทำเอกสารชี้แจง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับ รูปแบบของรายงานผลดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้ชัดเจน สะดวกต่อการจัดทำรายงานของ โรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการบริหาร จัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา ขั้นการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร และการดำเนินการใช้หลักสูตรที่เป็นการวางแผนและ การใช้การวิจัยของครูผู้สอนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และคุณภาพผู้เรียนต่างจริงจังนั้น อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยเป็นอันดับสุดท้าย ทั้ง 3 ขนาด

ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควร พัฒนาความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และคุณภาพผู้เรียน แก่ครูผู้สอน ด้วยการอบรมปฏิบัติการวิจัย เพื่อพัฒนา สักยานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ควรนิเทศ ติดตามและให้คำแนะนำ ช่วยเหลือครูผู้สอนเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา ขนาดเล็ก ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง

ซึ่งเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเข้มแข็งเพื่อแลกเปลี่ยน
 ความรู้ ประสบการณ์ การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามระเบียบ
 กระทรวงศึกษาธิการ การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน สารสนเทศเกี่ยวกับทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก
 ความสะดวก แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นระบบ เป็นปัจจุบัน ซึ่งการสร้าง
 เครือข่าย การแต่งตั้งกรรมการ และการจัดทำข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวนี้ มีข้อจำกัดด้าน
 จำนวนบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมักจะมีครูร่วมกับผู้บริหารระหว่าง 3 - 10 ทำให้
 เป็นอุปสรรคต่อการสร้างเครือข่ายวิชาการแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ การเป็นอนุกรรมการ
 ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้วย นอกจากนี้ข้าราชการครู
 ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ยังมีระดับความคิดเห็นระดับปานกลางด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร
 ต่อการจัดทำเอกสารแสดงผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามกลุ่มสาระ ผลการพัฒนา
 คุณลักษณะอันพึงประสงค์และผลการประเมินการวัดวิเคราะห์และเขียน และการดำเนินงาน
 ของคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่รับเข้าตามแนวทางเทียบโอนของ
 หลักสูตรด้วย

ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรให้ความสำคัญของการให้คำปรึกษา
 แนะนำบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้อง
 สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา
 ขนาดเล็ก หรือให้สถานศึกษาขนาดใหญ่เป็นพี่เลี้ยง ให้ความช่วยเหลือ สักขานีเทศก์และ
 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความช่วยเหลือแนะนำในการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัด
 ประเมินผลการเรียนและการเทียบโอนผลการเรียนรู้ การจัดทำเอกสารประเมินผลการเรียน
 และพัฒนาคุณภาพ ให้ครูผู้สอนสามารถดำเนินการวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนรู้
 ได้ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการบริหารให้เพียงพอ เช่น
 งบประมาณในการจัดซื้อ วัสดุ สื่อ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการเรียน
 การสอน หนังสือคู่มือครู คู่มือการจัดกิจกรรมกลุ่มสาระต่าง ๆ คู่มือการวัดประเมินผล
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณที่จัดสรรให้สถานศึกษาโดยตรง ควรจัดสรรให้มีสัดส่วนที่
 เหมาะสมกับสภาพความต้องการ และวิสัยทัศน์ของแต่ละสถานศึกษา ระดับสถานศึกษาควร
 ระดมทรัพยากรภายในท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ให้สนับสนุนการบริหารจัดการ และเชื่อมโยง
 ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การเรียนรู้ เพื่อขจัดเงื่อนไขด้านงบประมาณและสร้างความภาคภูมิใจ

ภายในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารจัดการหลักสูตรการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา โดยเพิ่มกรณีแนวติดตามภารกิจของกรมวิชาการ อีก 2 ภารกิจคือ การดูแลผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงพัฒนาเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงการบริหารจัดการหลักสูตร ให้สมบูรณ์ตามภารกิจและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อ เครื่องมือการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการหลักสูตรการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา
3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการอบรมเกี่ยวกับวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
4. หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ครั้งต่อไป ควรสอบถามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้บริหาร นักเรียน ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคลด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY